PEDAGOGIK ODOB, PEDAGOGNING MUOMALA ODOBI VA PEDAGOGIK TEXNIKA.

Mamatmurotov Oybek - Termiz davlat pedagogika instituti Pedagogika kafedrasi o‘qituvchisi,

Tursunpo'latova Maftuna Egamberdi qizi - Termiz davlat pedagogika instituti talabasi

. Annotatsiya

Ushbu ilmiy maqolada pedagogik odob, pedagogning muomala madaniyati va pedagogik texnika tushunchalari, ularning o‘zaro bog‘liqligi hamda zamonaviy ta’lim jarayonidagi ahamiyati ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Shuningdek, o‘qituvchining kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda ushbu omillarning tarbiyaviy va didaktik funksiyalari yoritiladi.

. Kalit so‘zlar

Pedagogik odob, muomala madaniyati, pedagogik texnika, kasbiy kompetensiya, ta’lim jarayoni, kommunikatsiya, o‘qituvchi, tarbiya, pedagogik mahorat.

Kirish

Zamonaviy jamiyatda ta’lim tizimi nafaqat bilim berish, balki shaxsni har tomonlama rivojlantirishga yo‘naltirilgan murakkab ijtimoiy institut sifatida qaralmoqda. Shu nuqtai nazardan, o‘qituvchining kasbiy faoliyati faqat fan bilimlarini yetkazish bilan cheklanib qolmay, balki o‘quvchilarda axloqiy, ma’naviy va kommunikativ madaniyatni shakllantirishni ham o‘z ichiga oladi.Pedagog shaxsining jamiyatdagi o‘rni juda muhim bo‘lib, u yosh avlod tarbiyasida bevosita ta’sir ko‘rsatuvchi asosiy subyekt hisoblanadi. Shu sababli pedagogning axloqiy qiyofasi, muomala madaniyati va pedagogik mahorati ta’lim samaradorligining asosiy omillaridan biri sifatida e’tirof etiladi.Pedagogik jarayon murakkab psixologik va kommunikativ tizim bo‘lib, unda o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi o‘zaro munosabatlar hal qiluvchi ahamiyatga ega. Bu jarayonda pedagogik odob o‘qituvchining axloqiy mezonlarini belgilasa, muomala odobi

uning ijtimoiy kommunikativ faoliyatini ifodalaydi, pedagogik texnika esa dars jarayonini samarali tashkil etish vositasi sifatida namoyon bo‘ladi.Shu bois, zamonaviy pedagogdan nafaqat chuqur bilim, balki yuqori darajadagi muloqot madaniyati va pedagogik mahorat ham talab etiladi. Bu esa o‘z navbatida ta’lim jarayonining sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Asosiy qism

Pedagogik odob — o‘qituvchining kasbiy faoliyatida axloqiy me’yorlarga qat’iy rioya qilishi, o‘quvchi shaxsini hurmat qilishi va jamiyat tomonidan qabul qilingan pedagogik etikaga amal qilishini ifodalovchi tushunchadir. Pedagogik odobning asosiy mazmunini insonparvarlik, adolat, halollik va mas’uliyat kabi qadriyatlar tashkil etadi. O‘qituvchi o‘z faoliyatida har bir o‘quvchining shaxsiy xususiyatlarini inobatga olishi, ularni kamsitmasligi va teng munosabatda bo‘lishi lozim.Pedagogik odob faqat nazariy tushuncha emas, balki amaliy faoliyatda doimiy namoyon bo‘ladigan sifatdir.

U o‘qituvchining har bir qarori, xatti-harakati va munosabatida aks etadi. Pedagogik odobga ega bo‘lgan o‘qituvchi o‘quvchilar uchun ijobiy namuna bo‘lib xizmat qiladi va tarbiyaviy jarayonning samaradorligini oshiradi.Pedagogning muomala odobi esa uning muloqot jarayonida namoyon bo‘ladigan kommunikativ madaniyatidir. Bu jarayon nutq madaniyati, tinglash qobiliyati, hissiyotlarni boshqarish va o‘quvchi bilan psixologik aloqa o‘rnatish ko‘nikmalarini o‘z ichiga oladi. To‘g‘ri tashkil etilgan muomala o‘quvchilarda ishonch, hurmat va motivatsiyani shakllantiradi.Muomala jarayonida o‘qituvchining nutqi aniq, ravon va tushunarli bo‘lishi muhimdir. Shuningdek, uning ohangi, mimikasi va imo-ishoralari ham muloqot samaradorligiga bevosita ta’sir qiladi. Qo‘pol muomala, adolatsizlik yoki befarqlik esa ta’lim jarayoniga salbiy ta’sir ko‘rsatadi va o‘quvchilarda fanga bo‘lgan qiziqishni kamaytiradi.Pedagogik texnika esa o‘qituvchining dars jarayonini tashkil etish va boshqarish bo‘yicha amaliy ko‘nikmalar tizimidir. U nutq texnikasi, tana harakatlari (mimika va pantomimika), psixologik boshqaruv va auditoriya bilan ishlash usullarini o‘z ichiga oladi.Nutq

texnikasi orqali o‘qituvchi o‘z fikrini aniq, lo‘nda va ta’sirchan yetkazadi. Mimika va pantomimika esa darsni jonli va qiziqarli qiladi, o‘quvchilarning diqqatini jalb etadi. Psixologik texnika yordamida esa o‘qituvchi sinfdagi emotsional muhitni boshqaradi, stressni kamaytiradi va o‘quvchilarning faolligini oshiradi.Pedagogik texnika o‘qituvchining kasbiy mahoratini amaliy jihatdan namoyon qiladi. U darsning sifatini oshirish, o‘quvchilarning faolligini ta’minlash va ta’lim jarayonini samarali tashkil etishda muhim rol o‘ynaydi.Pedagogik odob, muomala odobi va pedagogik texnika bir-biri bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, ular o‘qituvchining kasbiy kompetensiyasini shakllantiradi. Ularning uyg‘unligi ta’lim jarayonining samaradorligini oshiradi va o‘quvchilarda ijobiy shaxsiy fazilatlarni shakllantirishga xizmat qiladi.

. Xulosa

Pedagogik odob, muomala odobi va pedagogik texnika zamonaviy o‘qituvchining kasbiy faoliyatida asosiy tayanch komponentlar hisoblanadi. Ular o‘zaro uyg‘unlashgan holda ta’lim jarayonining sifatini belgilaydi. Pedagogik odob axloqiy asos bo‘lib xizmat qilsa, muomala odobi kommunikativ madaniyatni ifodalaydi, pedagogik texnika esa amaliy pedagogik mahoratni ta’minlaydi. Ushbu uch komponentning rivojlanishi ta’lim tizimining samaradorligini oshiradi va barkamol avlodni tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega.

. Foydalanilgan adabiyotlar

1. Kravchenko A. I. “Pedagogika” – Moskva, 2018
2. Podlasy I. P. “Pedagogika asoslari” – Toshkent, 2019
3. Mavlonova R., To‘raeva O. “Pedagogika” – Toshkent, O‘qituvchi nashriyoti, 2020
4. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni, 2020
5. Karimov I. A. “Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch” – Toshkent, 2008